

УДК 913:504.062

МЕТРОПОЛІЙНІ ФУНКЦІЇ ЛЬВОВА В КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Микола Назарук , Юрій Полянський

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, Україна, 79007
e-mail: mm.nazaruk@gmail.com, polianskiyurii@gmail.com*

Окреслено, що з моменту ствердження планетарної концепції сталого економічного, соціального та екологічного розвитку населених пунктів вона набула притаманний їй сьогодні рівень проблемної актуальності, а головне – осмислення її змістовної частини, становлення нового стану урбанізму, глобальної трансформації способу життя. Сталий розвиток міст розглядається як ключовий чинник розвитку сучасної економіки. Доведено, що він робить її життєстійкою, здатною до адаптації пом'якшення несприятливих впливів до стимулювання позитивних соціально-економічних та екологічних змін. Сьогодні сталий розвиток охоплює всі аспекти здорового розвитку міста та має забезпечувати вирішення фінансово-економічних, соціальних та екологічних проблем. Сучасні – основні носії економічного соціокультурного, наукового, освітнього потенціалу України. Тому, забезпечення сталого міського розвитку є актуальним завданням і стратегічно оформленим. У цьому дослідженні ми хочемо висвітлити, наскільки вплив цілей сталого розвитку на місто та метрополію в сучасному формуванні міського простору відіграють важливу та раціональну роль (на прикладі міста Львів). Оцінено декілька функцій формування метрополії (транспортну, логістичну, політичну, інвестиційну та молодіжну) та їхню роль у формуванні цілісної метрополії навколо міста Львів. Оцінено потенціал туризму, як однієї з ключових сфер діяльності у місті.

Ключові слова: метрополія, цілі сталого розвитку, урбаністика, місто, інвестиції, міське планування, метрополійні функції, Львів.

Актуальність теми дослідження. У 2015 р. Генеральна Асамблея ООН затвердила підсумковий документ “Порядок денний у галузі сталого розвитку на період до 2039 року”. Ціль № 11 “Сталий розвиток громад та територій” безпосередньо стосується вдосконалення підходів до містобудування, управління та розвитку міст і громад, з огляду на принципи інклюзивності, безпечності та сталості, а також запобігання можливим ризикам погіршення якості життя населення. Уряди країн, зокрема Україна, взяли на себе зобов’язання забезпечити відкритість, безпеку, життєздатність та екологічну стійкість розвитку міст і громад [18]. Сталий розвиток міста становить сучасну парадигму використання наявних і потенційних можливостей забезпечення збалансованого розвитку міста заради задоволення потреб теперішніх і майбутніх поколінь його мешканців. В основу сталого розвитку міста покладено цільові орієнтири просторової організації суспільних відносин, що визначені Всесвітньою комісією з навколишнього середовища та розвитку [4], а саме: підвищення соціальних і економічних можливостей задля забезпечення екологічної безпеки та раціонального природокористування; оптимальне врахування економічних та екологічних

інтересів. В основу концептуальних засад управління сталим розвитком міста покладено керівні принципи та положення Європейського Союзу, а саме: Хартія Конгресу місцевих і регіональних влад Європи (Страсбург, 1957 р.), Європейська хартія регіонального просторового планування (Торремоліноська Хартія, 1983 р.), Європейська хартія місцевого самоврядування (Страсбург, 1985 р.), Гетеборзька стратегія сталого розвитку Європи (Гетеборг, 2001 р.), Лейпцизька хартія сталого розвитку міста (Лейпциг, 2007 р.), Стратегія Європа-2020 “Стратегія для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання” (Брюссель, 2010 р.).

Вивчення проблематики управління сталим розвитком міста дозволяє виявити між-середовищні інтеграційні закономірності самоорганізації розвитку міста як складної соціоекономіко-екологічної системи. Основні стратегічні цілі визначені цими документами створюють підґрунтя для розроблення концепції розвитку міст не лише в країнах Європи, а й в інших, що обрали вектор сталого розвитку, зокрема в Україні. Краще розуміння даної проблематики дає розгляд метрополійних функцій великих міст. Поняття метропольного регіону, як статистично облікової одиниці вперше з’явилося в США і сьогодні використовується в багатьох країнах. Метропольним регіоном вважається територія, на якій розташоване велике місто або “метрополіс” (з населенням не менше кількох 100 тисяч осіб). У деяких випадках в один регіон можуть включатися декілька таких міст, які розташовані поряд, приміські території та міста сателіти. Критерієм цілісності регіону переважно виступає адміністративно-управлінська структура або тісно пов’язана транспортна і комунікаційна мережа. Процес метрополізації розуміють як поглинання метрополіями оточуючих територій, розширення та перетворення міст на великі економічні регіони. Метрополії ЄС об’єднані в європейську мережу міст EUROCITES [21], що створена в 1986 р. і об’єднує 140 міст Європи з 36-ти європейських країн. Жодне українське місто в цю мережу не входить. Нормативно-правові акти, що стосуються проблематики розвитку метрополійних міст, які прийняті в ЄС, є по суті новою філософією управління, оскільки вони визначають політику регулювання регіонального та місцевого розвитку в країнах ЄС. Містам-метрополіям та метрополійним ареалам відведена основна роль у формуванні соціального й економічного розвитку людства.

Мета і завдання дослідження. Основною метою цієї статті є демонстрація інноваційних рішень у місті Львів у контексті метрополійного розвитку. Проаналізовано дані з 2010 по 2023 р. З’ясовані основні проблеми розвитку метрополії в контексті цілей сталого розвитку. Вказано на перспективи та важливість подальшого розвитку транспортної, логістичної, інвестиційної, стратегічної та молодіжної функцій у формуванні сучасної європейської метрополії з центром у місті Львів.

Виклад основного матеріалу. Львів – складне й багатофункціональне місто, метрополіс, силове поле якого простягається далеко за межі Галичини – на Західний регіон і весь простір України і навіть у глобальному масштабі. Львів є великим містом з унікальними метрополійними функціями. Сьогодні воно представляє собою вищу форму просторової організації населення в соціально-економічному просторі Західного регіону України. Знаходження Львова в Європейській системі розселення має усталену традицію [4]. Завдяки стратегічно вигідному розміщенню на західному кордоні України Львів є важливим центром торгівлі і транспортних комунікацій, які з’єднують Східну і Центральну Європу з Україною. Сьогодні у Львові зареєстровано орієнтовно 11 тисяч підприємств, які займаються всіма видами господарської діяльності, деякі з них зображено на рис. 1. Отже, місто Львів сьогодні не повинно втратити свого шансу і, враховуючи геополітичні зміни

на європейському просторі, має стати центром не тільки Західного регіону України, а й усього прикордоння з Європейським Союзом. Адже тепер Львів існує у зовсім іншій суспільно-економічній системі та зовнішньому оточенні, аніж це було у XX столітті.

Рис. 1. Перелік місцевих крафтових виробництв у Львові (2020 р.) [12].

Fig. 1. List of local craft productions in Lviv (2020).

За роки незалежності метрополійні функції Львова суттєво трансформувалися: окремі з них згорнулися, інші стали стійкішими і поширилися не тільки на регіональному, а й на міжрегіональному рівнях. До ключових функцій можна віднести: транспортно-логістичну, політичну, інвестиційну та організаційно-управлінську.

Організаційно-управлінська функція. Львів як одне найбільших міст у Західній частині України відіграє важливу роль в контексті управління областю і містом. У місті розташовані два основних управлінських органи: Львівська обласна військова адміністрація (ЛОВА), яка відповідає за управління територіальними громадами Львівської області і Львівська міська рада (ЛМР), яка відповідає за управління містом Львів. Саме Львівська міська рада відіграє головну роль у функціонуванні міста. Основне управління здійснюють міські департаменти та управління, загальна кількість яких складає 59. Останнім відкритим департаментом був департамент міської мобільності та вуличної інфраструктури, який був заснований у 2021 р. Важливу роль відіграють комунальні підприємства та установи і заклади. Серед найбільших відзначимо ЛКП “Львівтеплоенерго”, ЛКП “Львівавтодор”, ЛКП “Львівводоканал”, КУ Інститут міста та ін. Одну з найважливіших організаційних функцій відіграє Комунальна установа Інститут міста. Інститут міста створений з метою сприяння реалізації стратегії міста, проведення тренінгів і надання аналітичної підтримки в процесі створення та реалізації стратегії. До завдань установи можна віднести:

- розробка та втілення міських стратегій;
- проведення соціологічних досліджень важливих для міста;

- розробка та здійснення комплексу заходів передінвестиційного характеру;
- щорічна організація всеукраїнських форумів та фестивалів (Форум місцевого самоврядування, Форум ОСББ, Майстерня міста);
- налагодження партнерств з міжнародними організаціями з метою залучення зовнішніх досвіду/знань і коштів для реалізації та фінансування програм Інституту міста та інших інвестиційних проектів.

У межах Інституту міста реалізують безліч проектів найбільшими серед яких можна відзначити проект програми HORIZON 2020 SPARCS (Sustainable energy Positive & zero cARbon Communities), проект програми HORIZON Europe DISTENDER (DevelopIng STRatEgies by integrating mitigation, aDaptation and participation to climate change Risks) та проект програми LIFE Support DHC. Всі три проекти розраховані на втіленні однієї з ключових цілей міста – стати кліматично-нейтральним у 2050 р. Також у межах цих проектів розробляється методологія майбутнього втілення у місті енергопозитивних районів [19].

Також місто Львів є одним із центрів зосередження офісів та штаб-квартир багатьох міжнародних організацій, що підсилює організаційно-управлінську функцію міста. До таких організацій можна віднести: UNESCO (міжнародна організація, спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй, яка при співпраці своїх членів-держав у галузі освіти, науки, культури сприяє ліквідації неписьменності, підготовці національних кадрів, розвитку національної культури, охороні пам'яток культури), UNICEF (світовий лідер із захисту прав та інтересів дітей), ОСНА (орган Організації Об'єднаних Націй, який відповідає за координацію гуманітарних питань), GIZ (Німецьке агентство з розвитку, працює в Україні з 1993 р. над такими проектами, як реформа державного управління, сталий економічний розвиток, енергоефективність та пом'якшення наслідків зміни клімату).

Транспортно-логістична функція. Транспортна інфраструктура м. Львова має такі особливості: розгалужену мережу залізничного сполучення; поєднання з міжнародними транспортними коридорами (№ 3 Берлін–Вроцлав–Львів–Київ; № 5 Трієст–Любляна–Будапешт–Чоп–Львів). Розвиток інфраструктури транспортного регіону пов'язаний з активною співпрацею прилеглих районів, зокрема у сфері модернізації наявних шляхів та розбудові на концесійній основі шляхової мережі. Першим міжнародним проектом у цьому напрямі є будівництво автодороги М-10 Львів–Краковець. Автодорога є частиною міжнародного транспортного коридору № 3 Берлін–Вроцлав–Львів–Київ, яка з'єднує митний автоперехід “Краковець” на українсько-польському кордоні і Львів зі створенням північного обходу міста і виходом на автомагістраль М-06 Київ–Львів–Чоп. У майбутньому коридори № 3 і 5 об'єднуються з південною трансєвропейською трасою Лісабон–Мадрид–Трієст, яку мали продовжити до російської федерації, Казахстану, Центральної та Південно-Східної Азії. Після повномасштабного вторгнення військ російської федерації на територію України, продовження та об'єднання магістралей на території агресора стало неможливим. Розбудова транспортної мережі може стати варіантом вирішення нагальних проблем інфраструктурного облаштування шляхів, зокрема таких, як недостатня густота розміщення транспортних сервісних центрів і пунктів відпочинку водіїв, відсутність телефонізації трас, навіть магістральних. Місто має стати ефективними воротами України на європейських транспортних магістралях. У 2009–2012 рр., до Чемпіонату Європи з футболу збудовано новий термінал у стилі хай-тек, відремонтовано старий термінал, а злітно-посадкову смугу реконструйовано та продовжено з 2 510 до 3 305 м для того, щоб вона могла приймати літаки класу Д. Новий термінал “А” площею 39 000 м² має пропускну здатність 2 000 пасажирів на годину. Аеровокзал має 28 стійок

реєстрації, 18 стійок паспортного контролю, 12 пунктів контролю проходження на авіаційну безпеку. Отож Львів сьогодні здатний приймати авіапасажирів з усіх континентів планети. Сучасний аеропорт функціонує 11 років і лише у 2022 р. припинив роботу з пасажирськими рейсами через повномасштабне вторгнення.

Логістична гілка транспортно-логістичної функції пов'язана зі швидкістю та інтенсивністю вантажних перевезень, обсягом і структурою транспортних потоків між містами, регіонами та країнами, розподілу за спеціалізацією окремих видів транспортних потоків. Її реалізують великі логістичні центри, контейнерні термінали, мультимодальні логістичні центри. На об'їзній дорозі між Білогорщого та смт Рудне відкрито найбільший у Західній Україні логістичний центр *Protec Zymna Voda*, який функціонує у с. Зимна Вода з 2020 р. Важливою перевагою комплексу є його розташування на перетині двох магістральних доріг міжнародного сполучення Львів–Шегині і Львів–Краківець і безпосередньо на кільцевій об'їзній дорозі Львова, яка є частиною автошляху М-06 Київ–Чоп. Після завершення запланованого будівництва Північного об'їзду Львова, він стане частиною транснаціонального коридору *GO Highway*, який з'єднує українські порти Чорного моря з польськими портами Балтійського моря в Гданську і Гдині. Особливістю комплексу *Protec Zymna Voda* є те, що значну його частину становлять високотехнологічні середньо- і низькотемпературні склади. Площа становить 100 тис. м² та створено близько 2 тис. нових робочих місць. Важливим логістичним центром є *Port logistic center*. Одним із важливих чинників для вибору складської нерухомості *Port* є локацією, яка знаходиться на межі міста, біля транспортних артерій на вулиці Зеленій. Продуманість планувань дозволяє обрати склад від 350 до 5 000 м². Є власна інфраструктура, яка дозволяє майбутнім орендарям та інвесторам використовувати склади та зали центру в багатьох сферах [25].

Певними кроками в розгортанні процесу євроінтеграції міста до ЄС може стати створення у Львові чинних діючих наднаціональних установ, осередків діалогу політиків, учених, митців. Одним з об'єктів, який би міг задовольнити дані потреби є проєкт конгрес-холлу на території між вулицями Городецькою, Т. Шевченка та Ярослава Мудрого. Площа об'єкту становить 7 га. Там планують звести конгрес-холл, приміщення для музеїв, адмінбудівлю мерії і облаштувати один із найбільших паркінгів у місті. Цей простір був би гарним місцем для комунікації між різними гілками влади, а також гарним місцем для проведення дозвілля громадян міста. Проєкт розпочався у 2021 р., але зараз є замороженим [22]. Транспортно-логістична метрополійна функція проявляється у створенні, забезпеченні та фактичному переміщенні матеріальних та інформаційних потоків за допомогою транспорту та засобів зв'язку. Вона реалізується завдяки діяльності транспортної системи метрополійного міста разом з прилеглою територією.

Політична функція. Необхідним є розвиток сітки генеральних консульств закордонних держав і представників різних міжнародних інституцій. Сьогодні у Львові нараховується понад двадцять таких інституцій. З 2018 р. у Львові працює регіональне представництво Українського національного комітету Міжнародної торгової палати, яке активно співпрацює з місцевим об'єднанням організацій роботодавців, Регіональною радою підприємців та Департаментом економічної політики ЛОВА. Це впливова всесвітня організація, яка має авторитет у розробці сучасних правил та стандартів, які визначають ведення транскордонного співробітництва. До її структури входять міжнародний арбітражний суд, комісії та робочі групи, які допомагають у створенні світової системи торгівлі. Палата співпрацює з такими впливовими міжнародними організаціями, як ООН, СОТ, МВФ,

ОЕСР. Міжнародна торгова палата представлена у 127 країнах світу та має 93 національні представництва. Наявність у місті такої потужної інституції сприяє міжнародній торгівлі, опануванню нових ринків, пошуку партнерів та залучення інвестицій, розширенню метрополійних функцій міста Львова.

Станом на початок 1920-х р. у Львові функціонує 21 генеральне і почесне консульство. Їхня кількість постійно зростає. У них видають візи і стаціонарно працюють дипломати відповідних держав. Таких консульств у Львові два – Польщі і Чехії. Решта консульств – почесні. У Львові є почесні консульства Австрії, Польщі, Болгарії, Бразилії, Грузії, Італії, Ізраїлю, Казахстану, Канади, Латвії, Литви, Мексики, Нідерландів, Німеччини, Угорщини, Словенії і Франції. У місті працює Консультативна місія ЄС, яка займається питанням цивільної безпеки й радить, як удосконалити роботу правоохоронців.

Серед чинників, які сприяють розвитку міста та є важливою частиною політичної функції, є активна та плідна робота з молоддю. Місту вперше в Україні у 2018 р. присвоєно звання молодіжної столиці України. У цьому ж році проведено найбільший в Україні молодіжний форум “Молодвіж”. На форумі збираються відомі спікери, політологи, артисти, чиновники та обговорюють важливі теми в галузі розвитку молоді в Україні. Цей захід проводиться в місті кожного року і навіть 2022 рік не став винятком. З 2019 р. в місті функціонує перший молодіжний простір “Молодвіж центр”, в якому активна молодь проводить різні івенти та має можливість підготуватися до навчання або провести онлайн-нараду. Станом на 2023 в місті функціонує три молодіжні центри: “Молодвіж центр”, “LvivOpenLab” (простір інноваційної освіти) і “Pixlab” (простір дизайнерського розвитку).

Одним із важливих факторів розвитку метрополії, є присвоєння місту 23 листопада 2022 р. звання молодіжної столиці Європи у 2025 р. За звання Європейської молодіжної столиці також боролися Тромсе (Норвегія), Ізмір (Туреччина) і Фуенлабрада (Іспанія). Даний статус дозволить продемонструвати свої інноваційні ідеї, проекти та заходи, втілити в життя формування офісу Європейської молодіжної столиці та заохотити більше молоді приїжджати до міста. Молодіжна столиця Європи – це титул, який Європейський молодіжний форум терміном на один рік присвоює європейському місту з метою розширення можливостей, активізації молоді та зміцнення європейської ідентичності через проекти, зосереджені на культурному, соціальному, політичному та економічному житті молоді. Першу столицю обрали у 2009 р. Із 2014 р. Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи є офіційним партнером, який затверджує звання Молодіжної столиці Європи. Наразі Молодіжною столицею Європи у 2022 р. є Тирана (Албанія).

Інвестиційна функція. Інвестиції, кредити та дипломатичні представництва – це не все, що пов’язує Львів із ЄС. Обопільна взаємодія відбувається в багатьох площинах, від людських стосунків до наукових досліджень та масштабних проектів, спрямованих на інституційні перетворення (рис. 2).

Розвиток інноваційних метрополійних функцій Львова активно проявляється у створенні ІТ-кластеру, що приваблює до нього нові ресурси (людські, фінансові, матеріальні). Львів на початку ХХІ ст. став відомим містом, штаб квартирою значної кількості компаній у сфері бізнес-послуг. Щороку у Львові кількість програмістів зростає на 20 %. У Львівських ІТ-компаніях є постійний брак спеціалістів і вже тепер запрошують їх з інших міст. Станом на 2023 р. львівський ІТ-кластер активно функціонує і є найбільшим в Україні. Кластер складається зі спільноти найвпливовіших компаній у галузі інформаційних технологій (ІТ), які в кооперації з провідними закладами вищої освіти та міською владою покращують та активно розвивають ІТ-галузь у місті з 2010 р. Компанії взяли на себе

ініціативу з проведення системних змін у бізнес-середовищі міста та країни. До стратегічних цілей кластеру можна віднести:

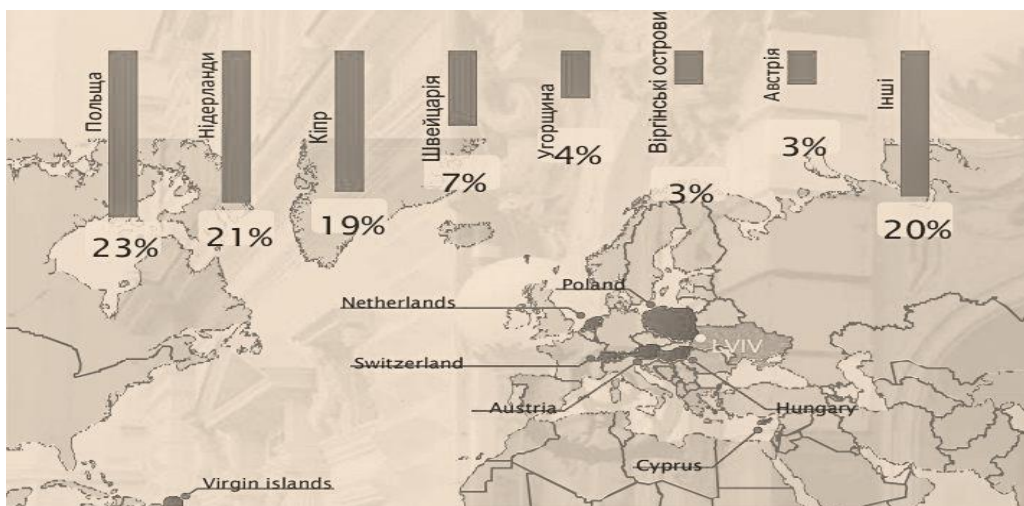

Рис. 2. Географічна структура прямих іноземних інвестицій в економіку Львова (2019 р.) [20].

Fig. 2. Geographical structure of direct foreign investments in the economy of Lviv (2019).

- перетворення міста Львів в один із конкурентоспроможних центрів бізнес-послуг у Центрально-Східній Європі;
- сприяння розвитку бізнес-екосистеми для ІТ-кластеру у Львові;
- сприяння створенню у Львові сучасних висококонкурентноздатних R&D-центрів міжнародного рівня.

До складу кластера входять 82 ІТ-компанії, серед яких *SoftServe*, *GlobalLogic*, *Infopulse* та ін. Також у межах кластеру функціонують шість університетів та академій, Львівська міська рада та компанія *Nestle* [20]. Однією із перспективних для розвитку міста є галузь бізнес-аутсорсингу – створення спеціалізованих центрів, які надаватимуть інтелектуальні послуги для іноземних та українських підприємств. До головних переваг Львова на міжнародному ІТ-ринку належать менші витрати на входження на ринок порівняно з Києвом та іншими європейськими містами, а також висока якість людських ресурсів – місцеві університети випускають понад 1 800 спеціалістів у цій сфері. Крім того, важливу роль відіграє культурна і географічна близькість Львова до Європи, адже місто розташоване недалеко від важливих європейських бізнес-центрів – Берліна, Цюриха й Амстердама. Кластер бізнес-послуг має у Львові значний потенціал зростання. ІТ є однією з небагатьох сфер експорту, в якій дохідна частина виросла попри повномасштабну війну. У 2022 р. експортний виторг ІТ – послуг зріс на 5,5 % і приніс 7,3 млрд доларів. Це на 406 мільйони більше, ніж у 2021 р. Окрім ІТ-кластеру у місті активно функціонують: Кластер видавничої діяльності та поліграфії, *Biotech&Pharma Cluster*. *Lviv*, кластер медичного туризму, Західноукраїнський кластер Індустрії Моди, Львівський кластер розвитку освіти та креативності.

Не менш перспективним напрямком є розвиток туристичної галузі в місті. Останніми роками Львів щорічно відвідує орієнтовно два мільйони туристів (рис. 3). Основною метою приїзду туристів до Львова є відпочинок, вивчення історичних пам'яток та місцевої культури.

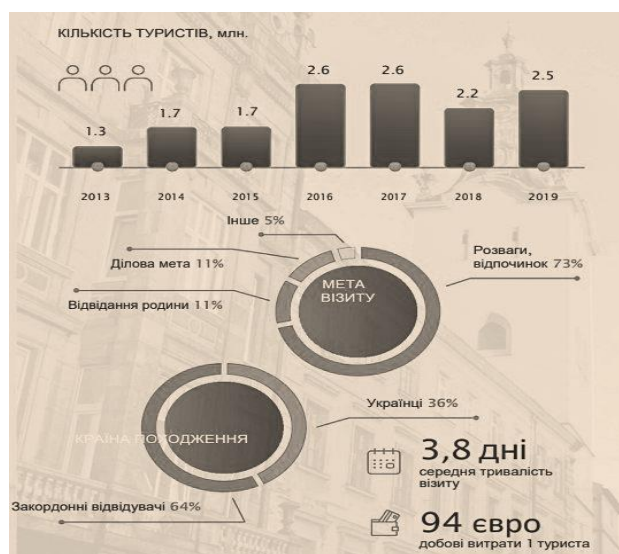

Рис. 3. Статистичні дані у сфері туризму Львова [20].

Fig. 3. Statistical data in the sphere of Lviv tourism.

Незважаючи на великий потенціал туристичного Львова, існує низка основних бар'єрів, які потрібно усунути для підвищення конкурентоспроможності кластеру туризму – потрібно покращити та модернізувати туристичні послуги, незадовільний стан необхідної інфраструктури. З урахуванням нової соціально-політичної ситуації в Україні та особливостей регіону стратегія розвитку Львова має забезпечити його ринкову переорієнтацію, екологізацію, випереджувальний розвиток інформаційної складової технологій на принципах достатньої корисності та ресурсоощадності, а також естетизації міського середовища.

Репрезентативними об'єктами для дослідження наукової метрополійної функції є університети (традиційні), інші ВНЗ, інтелектуальний і людський потенціали населення. Детермінуючих параметром серед перелічених репрезентативних об'єктів обрано кількість ВНЗ у рейтингу кращих 100 ВНЗ України. Потрібно відзначити Український католицький університет (УКУ), який за останні 10 років став одним із провідних міських центрів із підготовки спеціалістів у галузі богослов'я, інформаційних технологій, економіки, політології та інших спеціальностей. Станом на 2022 р. львів'яни увійшли в топ найбільш цитованих науковців світу. Загалом у рейтингу із кількох тисяч науковців – 108 українців. 14 вчених потрапили у 2 % найбільш цитованих у світі науковців. В оновлених загальнонаукових авторських базах стандартизованих показників цитування, підготовлених компанією за підтримки Elsevier за підтримки ICSR Lab на основі профілів вчених на Scopus та Web of Science. Зі Львова у рейтингу представлені восьмеро викладачів НУ “Львівська політехніка”, двоє представники Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. Підстригача

НАН України та одному представнику від Львівського медичного університету імені Данила Галицького, Національного лісотехнічного університету України, Львівського національного університету імені Івана Франка та Фізико-механічного інституту ім. Г. Карпенка НАН України [24].

Розширення метрополітних функцій міста Львова сприяли процеси децентралізації, що пройшли в Україні. Уряд 27 травня 2020 р. ухвалив рішення про створення Львівської об'єднаної територіальної громади. Крім Львова до складу Львівської ОТГ увійшло ще 17 прилеглих населених пунктів: Львів, Брюховичі, Винники, Рудно, Дубляни, а також сільські ради Грибовицька (Великі Грибовичі, Збиранка, Малі Грибовичі), Грядівська (Гряда, Воля Гомулецька), Зашківська (Зашків, Завадів, Зарудці), Лисиничівська (Лисиничі, Підбірці), Малехівська і Рясне-Руська (Підрясне) (рис. 4). Отже, населення Львова збільшилося на 50 тисяч жителів, а територія міста розширилася вдвічі [15].

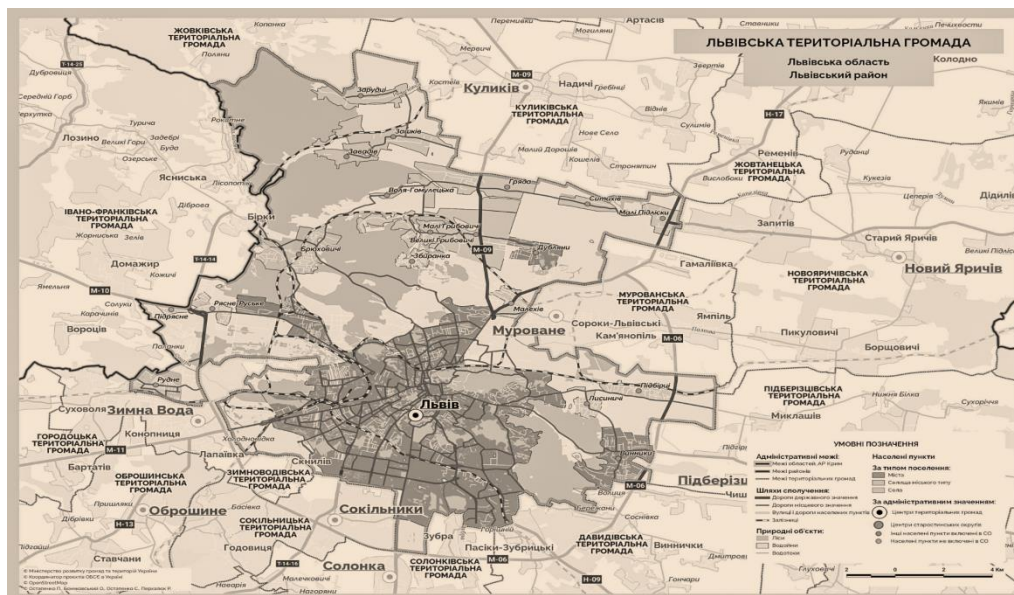

Рис. 4. Карта Львівської територіальної громади [23].

Fig. 4. Map of the Lviv territorial community.

Впровадженню метрополійних функцій міста в контексті концепції сталого розвитку покладено на відділ промоції міста, що створений у міській раді. Відділ сприяє поширенню знань про місто в Україні та за кордоном, співпраці з органами влади інших країн, міжнародними організаціями. Відділ координує промоційні заходи в Україні та за кордоном, спрямованих на поширення знань про м. Львів, його історико-культурну спадщину, економічно-інвестиційний потенціал міста [19].

Прогнозування перспективного розвитку функцій міста Львова має місце в низці програмно-стратегічних документів: Інтегрована концепція розвитку 2030, План сталої міської мобільності, План дій сталого енергетичного розвитку та клімату, План дій

Зеленого міста. Внаслідок їх реалізації деякі функції отримали такий стрімкий розвиток, що сприяло високим місцям міста в різних рейтингах:

- перше місце в рейтингу “Місто, що розвивається”, на премії *Global Business Services Awards* у Центральній і Східній Європі (ЦСЕ). Варшава, 2020;
- перше місце в рейтингу “Найпрозоріше місто в Україні для інвестицій”, 2019;
- десяте місце в рейтингу “Сучасних місць майбутнього” відповідно до *Financial Times fDi Intelligence Global*;
- 64 місце в топ 100 туристичних міст Європи у 2019 р.;
- лауреати нагороди ЄБРР за Сталий Розвиток у 2020 р.

Висновки. Враховуючи зазначені чинники, можна впевнено стверджувати, що місто Львів має всі шанси “не потонути” у безнадійній провінційності, стати успішним українським європейським містом. Настав час створення нової концепції розвитку міста, стрижневою ідеєю якої будуть проблеми розвитку метрополійних функцій. Забезпечення соціально-економічного розвитку Львова як метрополійного міста, міста-ядра агломерації, котре виконує столичні функції щодо регіону, в якому воно розташоване. Дослідивши цю тематику в контексті міста Львів, можна виділити такі тези:

- Львів як метрополійний центр має великі перспективи в розвитку. Інвестиційний фонд міста є на високому рівні і після закінчення війни є великі сподівання на ще більший приплив інвестицій у місто та метрополію;
- за останні п'ять років у контексті метрополії активно розвивається логістична сфера. Було відкрито орієнтовно десять нових логістичних центрів. Збільшення активності в цій сфері дозволить місту покращити комунікацію із сусідніми невеликими містами та селищами;
- на сучасному етапі у 2023 р. процеси розвитку міста уповільнилися через повномасштабне вторгнення. Потрібно підлаштовуватися під реалії сьогодення та формувати нову економічну політику для ефективного розвитку;
- місто Львів є сучасним всеукраїнським центром розвитку молоді. Велика кількість закладів, в яких можна проводити час та розвиватися, згодом спонукатимуть людей залишатися у місті та займатися його розвитком. Важливу роль відіграє також проведення багатьох заходів до Європейської молодіжної столиці у 2025 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мельник М. І. Метрополізаційні процеси в регіоні: концептуальні підходи до просторового аналізу. *Регіональна економіка*. 2014. № 3 (73). С. 86–97.
2. Метрополійні функції великих міст України: потенціал розвитку та перспективи реалізації : монографія / наук. ред. М. І. Мельник. Львів, 2016. 552 с.
3. Назарук М. Львів на початку XXI століття. Львів: В-во Ст. Лева, 2015. 239 с.
4. Назарук М. Львів: місто, природа, простір. Львів: В-во Ст. Лева, 2022. 336 с.
5. Підгрушний Г., Денисенко О. Міста метрополіси як новітня форма територіальної організації суспільства. *Досвід та перспективи розвитку міст України*: зб. наук. праць. 2010. № 18. С. 65–78.
6. Назарук М. М., Полянський Ю. С., Остроушко М. В. Реалії та перспективи розвитку урбосистем у місті Львів. *Людина то довкілля. Проблеми неоекології*. 2022. Вип. 37. С. 6–21. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-37-01>
7. Статистичний щорічник міста Львова за 2018 рік / Головне управління статистики у Львівській області. Львів, 2019. 161 с.

8. Шевчук Л. Проблеми розвитку метрополійних функцій Львова. *Історія української географії*. 2013. Вип. 27. С. 33–38.
9. Buzar S., Ogden P. E., Hall R. (2020). Households matter: The quiet demography of urban transformation. *Prog. Hum. Geogr.* Vol. 29. P. 413–436.
10. Marszał T., Zmitrowicz W. Metropolises and metropolitan areas – structures, functions and role based on Polish and Brazilian experience. *Studia Regionalia KPZK*. Warszawa, 2007. 20 p.
11. Markowski T., Marszał T. Metropole I procesy metropolizacji w Polsce. Makiela Z., Fedan R. (red.). *Procesy metropolizacji podkarpackim Rzeszów–Lwów*. *Biuletyn KPZK PAN*. Z. 230. Warszawa. S. 8–26.
12. Rees W. E. The built environment and the ecosphere: a global perspective. *Building Research & Information*. 1999. 27(4–5). P. 206–220.
13. Sachs J., Kroll C., Lafortune G., et al. Sustainable Development Report 2021. Cambridge University Press, 2021.
14. Filser M., Kraus S., Roig-Tierno N., et al. Entrepreneurship as Catalyst for Sustainable Development: Opening the Black Box. *Sustainability*. 2019. Vol. 11. 4503. DOI: 10.3390/su11164503.
15. Humer A., Granqvist K. The Gradual City-Ness and Town-Ness of Public Service Locations. Towards Spatially Sensitive Sector Policies. *Geoforum*. 2020. Vol. 113. P. 81–91.
16. Shu, X., Han H., Huang C., Li L. Defining Functional Polycentricity From a Geographical Perspective. *Geographical Analysis*. 2020. Vol. 52. P. 169–189.
17. Nijkamp P., Kourtit K. The “new urban Europe”: Global challenges and local responses in the urban century. *Eur. Plan. Stud.* 2013. Vol. 21. P. 291–315.
18. United Nations Environment Programme. United Nations, 1972. URL: <https://www.unenvironment.org>.
19. Львівська міська рада. URL: <https://city-adm.lviv.ua/>
20. Інвестиційний паспорт міста Львів. URL: <https://investinlviv.com/wp-content/uploads/2021/11/Investicijniy-pasport.pdf/>
21. Міста Європи. URL: <https://www.eurociities.org>.
22. Конгрес-Холл біля церкви Анни. URL: https://tvoemisto.tv/news/poblyzu_tserkvy_anny_u_lvovi_planuyut_zbuduvaty_kongreshol_muzey_i_velyku_parkovku_118764.html.
23. Портал децентралізації. URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada/4215/map>.
24. Топ найбільш цитованих науковців Львова. URL: https://zaxid.net/lvivski_naukovtsi_potrapili_u_top_naybilsh_tsitovanih_naukovtsiv_svitua_2021_rik_n1551215.
25. Protec Зимна вода. URL: <https://protec-lpk.com.ua/protec-zymna-voda>.

REFERENCES

1. Melnyk, M. I. (2014). Metropolisation processes in the region: conceptual approaches to spatial analysis. *Regional economy*, 3(73), 86–97 [in Ukrainian].
2. Melnyk, M. I. (eds.) (2016). Metropolitan functions of big cities in Ukraine: development potential and prospects for implementation: monograph. Lviv, 552 [in Ukrainian].
3. Nazaruk, M. (2015). Lviv at the Start of the 21st Century. Lviv: Staryi Lev Publishing House, 239 [in Ukrainian].

4. Nazaruk, M. (2022). Lviv: city, nature, space: Lviv: Staryi Lev Publishing House, 336 [in Ukrainian].
5. Pidgrushnyi, G., & Denysenko, O. (2010). Metropolitan cities as the newest form of territorial organization of society. *Experience and prospects of development of Ukrainian cities: Collection of scientific works*, 18, 65–78 [in Ukrainian].
6. Nazaruk, M. M., Polianskyi, Y. S., & Ostroushko, M. V. (2022). Realities and prospects of development of urban systems in the city of Lviv. *Man and Environment. Issues of Neoecology*, 37, 6–21. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-37-01>.
7. Statistical annual of Lviv city for 2018 (2019). Main Department of Statistics in Lviv Region. Lviv [in Ukrainian].
8. Shevchuk, L. (2013). Problems in the development of metropolitan functions at Lviv. *History of Ukrainian geography*, 27, 33–38 [in Ukrainian].
9. Buzar, S., Ogden, P. E., & Hall, R. (2020). Households matter: The quiet demography of urban transformation. *Prog. Hum. Geogr.*, 29, 413–436.
10. Marszał, T., & Zmitrowicz, W. (2007). Metropolises and metropolitan areas – structures, functions and role based on Polish and Brazilian experience. *Studia Regionalia KPZK*. Warszawa [in Polish].
11. Markowski T., Marszał T. Metropole I procesy metropolizacji w Polsce. Makiela Z., Fedan R. (red.). *Procesy metropolizacji podkarpackim Rzeszów–Lwów. Biuletyn KPZK PAN*. Z. 230. Warszawa [in Polish].
12. Rees, W. E. (1999). The built environment and the ecosphere: a global perspective. *Building Research & Information*, 27(4–5), 206–220.
13. Sachs, J., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. & Woelm, F. (2021). Sustainable Development Report 2021. Cambridge University Press.
14. Filser M., Kraus S., Roig-Tierno N., et al. (2019). Entrepreneurship as Catalyst for Sustainable Development: Opening the Black Box. *Sustainability*, 11, 4503. DOI: 10.3390/su11164503.
15. Humer, A. & Granqvist, K. (2020), The Gradual City-Ness and Town-Ness of Public Service Locations. Towards Spatially Sensitive Sector Policies. *Geoforum*, 113, 81–91.
16. Shu, X., H. Han, C. Huang & L. Li (2020). Defining Functional Polycentricity From a Geographical Perspective. *Geographical Analysis*, 52, 169–189.
17. Nijkamp P., & Kourtit K. (2013). The “new urban Europe”: Global challenges and local responses in the urban century. *Eur. Plan. Stud.*, 21, 291–315.
18. United Nations Environment Programme. United Nations, 1972. URL: <https://www.unenvironment.org>.
19. *Lviv city council*. URL: <https://city-adm.lviv.ua> [in Ukrainian].
20. *Lviv City investment passport*. URL: <https://investinlviv.com/wp-content/uploads/2021/11/Investicijni-pasport.pdf> [in Ukrainian].
21. *Euro Cities*. URL: <https://www.eurocities.org> [in Ukrainian].
22. Congress hall near St Anne's Church (n. d.). URL: https://tvoemisto.tv/news/poblyzu_tserkvy_anny_u_lvovi_planuyut_zbuduvaty_kongreshol_muzey_i_velyku_parkovku_118764.html [in Ukrainian].
23. Decentralization portal. URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada/4215/map> [in Ukrainian].
24. Top most quotable researchers in Lviv. URL: https://zaxid.net/lvivski_naukovtsi_potrapili_u_top_naybilsh_tsitovanih_naukovtsiv_svitu_za_2021_rik_n1551215 [in Ukrainian].

25. Protec Zymna Voda. URL: <https://protec-lpk.com.ua/protec-zymna-voda> [in Ukrainian].

*Стаття: надійшла до редакції 13.04.2024
доопрацьована 02.06.2024
прийнята до друку 09.08.2024*

LVIV METROPOLITAN FUNCTIONS WITHIN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Mykola Nazaruk, Yuriy Polianskyi

*Ivan Franko National University of Lviv,
41, P. Doroshenko Str., Lviv, Ukraine, 79007
e-mail: mm.nazaruk@gmail.com, polianskiyurii@gmail.com*

Since the global concept of sustainable economic, social and environmental development of human settlements was approved, it has acquired the level of problematic relevance inherent in it today, and most importantly, the comprehension of its content, the emergence of a new state of urbanism, and the global transformation of lifestyles. Sustainable urban development is seen as a key factor in the development of the modern economy. It makes it resilient, capable of adapting to mitigate adverse impacts and stimulate positive social, economic and environmental changes. Today, sustainable development encompasses all aspects of healthy urban development and should address financial, economic, social and environmental issues. Modern cities are the main carriers of economic, socio-cultural, scientific, and educational potential of Ukraine. Therefore, ensuring sustainable urban development is an urgent and strategically important task. In this study, we want to highlight the extent to which the impact of the Sustainable Development Goals on the city and metropolis plays an important and rational role in the modern formation of urban space (on the example of Lviv). Several functions of metropolitan formation (transport, logistics, politics, investment, and youth) and their role in the formation of a coherent metropolis around the city of Lviv were assessed. The potential of tourism as one of the key areas of activity in the city was evaluated.

Keywords: metropolitan area, sustainable development goals, urban planning, city, investment, metropolitan functions, Lviv.